

HOOFDSTUK I.

Dr. Barnardo's verhaal omtrent het begin van zijn werk onder verwaarloosde kinderen.

„Ik leef nevers nie!”

„Kijk nou, mijn jongen, het is nutteloos dat je tracht om mij te bedriegen. Kom, zeg mij nu de waarheid. Wat bedoelt je? Waar komt je vandaan? Wie zijn jou vrienden? Waar hebt je gisteren avond geslapen?”

Met deze vragen dacht ik dat ik door het sterkste schild van onwaarheid en bedrog kon doordringen, achter hetwelk de jongen die mij dat vreemde antwoord had gegeven, zich kon schuilen. Nooit dacht ik voor een oogenblik dat het antwoord dat dit kind mij had gegeven een waar bericht omtrent zichzelf was.

Ik was in die dagen bezig om als dokter te studeeren, en, zoover mijn studiën mij toelieten, had ik getracht iets voor verwaarloosde kinderen te doen. Des avonds hield ik voor de ruwe kinderen van arme werkslieden school. Op deze wijze leerde ik zien aan hoeveel lijden en ontberingen de kinderen

van de armste klassen blootgesteld zijn. Ik had vele hongerige, gelapte en zelfs mishandelde kleine kinderen ontmoet; maar nog nooit had ik een geheel verwaarloosd kind, zonder een thuis en zonder ouders of vrienden, aangetroffen. Ik dacht dat wat andere menschen omtrent zulke geheel verwaarloosden vertelden, slechts vertelselen waren, waaraan men geen geloof kon hechten. Ik meende ook dat indien er zulke havelooze kinderen bestonden, zij meestal weezen waren, die door de beambten van armenhuizen verzorgd werden

Des daags moest ik mij aan mijn studiën wijden, en de voorlezingen bijwonen of het hospitaal bezoeken, en des avonds moest ik in mijn boeken mij verdiepen; doch ik wijdde twee avonden in de week, zoowel als den geheelen Zondag, aan mijn armenschool die in een van de meest verachterde gedeelten van Londen — namelijk Stepney — was gelegen. Hoe goed herinner ik mij die kleine kamer! Oorspronkelijk was die kamer een stal geweest, een eenvoudig afdak voor donkeys. Wij hadden er een vloer in geplaatst, en de balken en muren gewit, maar het vuilnis van den ouden stal konden wij niet heelemaal verwijderen. De vrienden die mij hielpen en ik, echter, dachten dat het een allerbeste kamer was, want zij was toch ten minste waterdicht en winddicht. Bovendien hadden wij ijzeren tralies voor de vensters, die in dien tijd en in dat deel van de groote stad

een zeer noodige verdediging waren. De grootste aanbeveling van ons schoolvertrek was evenwel dat het gelegen was in het hart van een dicht-bevolkte en uiterst armoedige streek, met een menigte kleine huizen van vier kamers elk, elk waarvan een geheele familie moest huisvesten. Uit deze familiën kwam de schare van jongens die zich rondom onze deuren verdrongen, mij en mijn helpers bij den naam van „Meester” noemden, luisterden (met of zonder aandacht) naar wat wij te zeggen hadden, en op luidruchtige wijze een of ander schoon lied uitschreeuwden.

Dit was het tooneel van mijn eerste werk aan de kinderen. Het was hier dat het gesprek plaats vond waarvan ik reeds het begin verteld heb. Voor mij stond een kleine jongen in lappen gekleed, die den geheelen avond aandachtig naar mijn woorden had geluisterd. Toen ik de lichten wilde uitdoen zat hij nog op zijn plaats, en gaf geen teeken van te willen heengaan. Ik zeide:

„Kom, mijn jongen, 't is tijd om naar huis te gaan”.

Het kind antwoordde er eerst niets op.

„Kom dan, 't is best dat je nu maar dadelijk naar huis gaat. Als je niet gaat, dan zal jou moeder naar je komen vragen”.

„Asseblief, mijnheer, laat mij maar hier blij”.

„Blijven! Waarom? Zeker niet. Ik ga de lichten doodmaken en de deur sluiten. Waarom wilt je dan blijven?”

„Asseblief, mijnheer, laat mij hier blij; ik zal geen kwaad doen”.

„Neen, kereltje, je moet naar huis naar jou moeder. Zij zal niet weten waar je gebleven bent”.

„Ik het geen moeder”.

„Jou vader dan, waar is hij?”

„Ik het geen vader”.

„Allemaal praatjes, jongen. Waar zijn jou vrienden? Waar leef je?”

„Het geen vrienden. Leef nevers nie”.

Dat antwoord verwonderde mij, maar zooals ik gezegd heb, ik geloofde het niet. En toch, ik gevoelde dat er iets achter zat waarnaar ik onderzoek moest doen. Ik keek ernstig naar het kind — hij was nauwelijks meer dan een kind — en tot vandaag toe ik zie hem nog in den geest voor mij staan. Hij had een klein en vermagerd lichaam, en was in de ellendigste oude lappen gekleed, liederlijk vuil, zonder hemd, kousen of schoenen.

„Hoe oud bent je, jongen?”

„Tien jaar mijnheer”, zeide hij langzaam, maar hij leek veel ouder, terwijl zijn lichaampje dat was van een kind van zeven of acht. Op zijn aangezicht was er het bezorgde voorkomen van een oud man, en toen hij met mij sprak op zijn eigenaardigen hoogen en luiden toon, kreeg ik een gevoel van pijn. Hij was nog een kind, terwijl zijn bittere armoede en vele ontberingen hem reeds tot een bejaarden mensch

hadden gemaakt. Ik onderzocht hem grondig, maar ik kwam spoedig tot de overtuiging dat deze jongen mij de waarheid had verteld.

„Mijn jongen”, zeide ik tot hem, voor de derde of vierde maal, „wil je mij zeggen dat je nu waarlijk geen thuis hebt, en geen vader of moeder of vrienden?”

„Dit's die waarheid, mijnheer. Ik vertel geen leugens nie”.

„Waar hebt je gisteren avond geslapen?”

„Daar onder in de hooimarkt, in een van de karren vol hooi.”

„Hoe kwaamt je hier naar de school?”

„Omdat ik, mijnheer, een kerel ontmoet had die ik kende, en die mij zei hier naar de school te komen waar ik 'n beetje kon opwarmen; en hij zei dat mijnheer mij misschien zou toelaten heel nacht voor de vuur te liggen”.

„Maar wij blijven toch niet den heelen nacht open”.

„Ik zal geen kwaad doen, Mijnheer kan mij maar gerust laten blijven”.

Het was een bitter koude winter-nacht, en de scherpe oostewind scheen tot de beenderen door te dringen, hoe warm een mensch ook gekleed was.

Ik keek den jongen aan, dien ik nu erken als mij van den Heer toegezonden, en zag hoe weinig hij in staat was het gure weer te weerstaan. Mijn hart zonk terwijl ik tot mijzelf zei: Als alles waar is wat hij mij heeft gezegd, dan moet hij reeds bitter hebben geleden.”

Toen kwam er in mij voor de eerste maal de gedachte op: Is het niet mogelijk dat er anderen in deze groote stad zijn, even haveloos en behoeftig, die gelijk deze jongen jeugdig en hulpeloos zijn, en geheel onbekwaam om aan koude, honger en ontbering zich bloot te stellen? Voorzeker (zoo dacht ik) het kan niet mogelijk zijn dat er *velen* zijn in dit groote Londen, deze stad van rijkdom, van geopende Bijbels, van Evangelie-prediking, en van Armenscholen! Ik keerde mij om naar den jongen, die nog op mijn antwoord wachtte.

„Zeg mij, mijn jongen, zijn er andere arme jongens in Londen die even als jij, zonder thuis of vrienden zijn?”

Een glimlach van verwondering over mijn onkunde stond op zijn gelaat te lezen, en hij antwoordde zonder aarzeling:

„Ja, mijnheer, banja, banja; meer dan ik kan tel”.

Dit was nu eenmaal te erg: de jongen had mij gewis een leugen verteld.

In elk geval, ik zou de zaak dadelijk onderzoeken. Voorzeker de feiten zouden toch niet den jongen rechtvaardigen! Ik zeide derhalve:

„Goed, als ik jou eens een kopje warme koffie zou geven en een plaats aanwijzen waar je slapen kunt, zal je mij dan nemen naar een plek waar jongens (zooals je zegt) buiten liggen op de straten, en mij wijzen waar zij zich wegsteken?”

De arme jongen nam mijn voorstel terstond aan.

Gedachten aan een warm maal en een plaatsje om in te slapen brachten een hongerigen, bijna wolfachtigen trek op zijn aangezicht. Hij knikte toestemmend zijn hoofd, en toen ik hem toeriep om nu mee te gaan, gehoorzaamde hij met groote snelheid. Ik nam hem eerst mee naar mijn kamers. Het duurde niet lang of de koffie was gereed. Arm kereltje! Omtrent zijn honger had hij de waarheid verteld. Met welke gretigheid at en dronk hij! Ik was bijna bevreesd om hem van voedsel te voorzien, want hij slukte alles met zulke verbazende snelheid naar binnen. De heete, zoete koffie gaf hem spoedig een weinig warmte, en aanstonds begon zijn tong zich ook te bewegen. Weldra had ik aan hem het treurige verhaal van zijn leven ontlokt. Ons gesprek liep op de volgende wijze voort:

„Mijn naam is Jim Jarvis, mijnheer. Ik het nooit mijn vader geken. Moeder was altijd ziek, en toen ik nog maar een kleintje was (hij was ook nu nog maar een kleintje!) het hul haar naar de hospitaal gestuur, en mij naar 'n school naastaan. Daar was ik 'n rukje, maar moeder is kort daarna dood, en toen het ik van de school weggeloopt”.

„Hoe lang geleden was dat?”

„Weet nie, mijnheer, maar meer dan vijf jaar”.

„En wat hebt je toen gedaan?”

„Ik het toen met 'n klomp jongens meegeloop, daar naar de kant van Wapping. Daar was ook 'n ou dame

die moeder geken het, en zij was banja vriendelijk, en het mij toegelaat om in 'n schuur achter haar huis te slaap, en het mij ook stukjes kost gegeeft. Toen het ik weer werkjes voor 'n schipper gedaan om hem op zijn boot te help. Hij het mij slecht behandel en dikwels puur voorniet geslaan. Soms het ik niks gehad om te eten, en banja keer het hij dagen lang weggegaan en mij alleen met de schuit gelaat".

„Maar waarom hebt je dan niet weggeloopt, jongen?” vroeg ik.

„Ik zou dit gedaan het, mijnheer, maar Dick de Vloeker — dit was zijn naam, mijnheer — het mij een dag vreeselijk geslaan, en gezweer dat als ik ooit zou wegloop en hij mij zou vang, dat hij mijn leven zou neem. En dan het hij nog bovenop een hond gehad, die hij aan mij laat ruik het, en hij het aan mij gezeg dat als ik ooit de schuit zou verlaat die hond mij zou vang, — en, mijnheer, hij was toch een al te groote, kwaai hond! Soms het Dick, toen hij dronk was, die hond aan mij gejaag, — „voor de pret” het hij gezeg — en dit is wat hij gemaak het”.

Daarop trok de arme jongen eenige van de lappen die hem bedekten opzij en toonde mij een lang, leelijk merk aan zijn been waar hem de hond gebeten had.

„Ik het een lange tijd met Dick geblij, ik weet nie meer hoe lang. Op 'n dag kwam daar een man aan boord van de boot, en hij het mij gezeg dat Dick weggegaan het, en hem als soldaat het laat inschrijve.

En ik zeg toen aan hem: Baas, hou toch die hond zoo 'n oogenblik vast. En die man het toen met de hond in de kajuit afgegaan en ik sluit toen gauw de deur op hullie albei, en schreeuw „Hoera!”, en spring aan wal, en loop wat ik kan, en hou nooit op met loop tot ik bij de Vleeschmarkt kom. En die heele dag was ik nog bang dat Dick zijn hond achter mij zou wees. O, mijnheer, het was lekker om geen pak slaag te krij, en voor niemand bang te wees. Ik dacht dat ik nou die heele tijd zou blij wees, want die menschen was goed voor mij en het mij nou en dan een penny gegeef.”

„En hoe omtrent de politie?” zeide ik. Hebben zij jou nooit gevangen?”

„Ach! mijnheer, de polis was de slechtste van alles; ik het nooit van hullie rust gehad. Hullie het mij altijd door aan die loop gehou. In de zomer het ik meestal buiten op de kaai geslaap. Tweemaal het hullie mij voor de magistraat gehad omdat ik buiten geslaap het. De „bobbies” het mij dikwels gevang, maar meestal het ik daar met een schop of een slag op de kop van af gekom. Een nacht het een kwaai bobby mij op een deurdrempel gevang, en hij het mij opgesluit. De magistraat het mij voor zes dagen naar de werkhuis gestuur, en gezeg dat als ik weer voor hem kom hij mij naar de tronk zal stuur. Van die tijd het ik maar almalewe in en uit en op en af gekuier waar ik kan, en van dit zoo koud ge-

worde het is dit banja slecht — elke nacht buiten en elke nacht honger!”

„Bent je ooit naar school geweest, Jim?” vroeg ik.

„Ja, mijnheer, in de werkhuis het hullie mij school toe gestuur, en ik het eenmaal naar een school in Whitechapel gegaan op een Zondag”.

„Nu, Jim, zou je graag naar een aangenaam Tehuis willen gaan, en altijd genoeg hebben om te eten en te drinken, en goede vrienden hebben om voor jou te zorgen en jou te onderwijzen?”

„Dit zal mij net eerste-klas pas, mijnheer!”

„Wel, wij zullen morgen zien wat voor jou gedaan kan worden. Maar weet je dat er een andere wereld is, beter en schooner dan deze, waar er geen honger en geen kou zijn, en waar kleine jongens nooit mishandeld of geslagen worden? Weet je wat de naam van die plaats is?”

„De hemel, mijnheer, dan nie, mijnheer?”

„Ja, Jim, en zou je graag daarheen willen gaan? Elkeen die daarheen wil gaan moet Jezus liefhebben. Hebt je ooit van Hem gehoord, Jim?”

De jongen knikte toestemmend, en scheen heel voldaan te zijn omdat hij *iets* wist van wat ik sprak.

„Ja, mijnheer, ik weet van Hem”.

„Welaan, wat weet je van Hem? Wie is Hij?”

„O, mijnheer,” zeide hij, — en daarop keek hij op bange wijze in de kamer rond, liet zijn stem tot een fluistering zakken, en sprak: „Hij is de Paus van Rome!”

„Wat in de wereld bedoelt je, jongen”, zei ik in groote verbazing”, wie heeft jou dat verteld?”

„Niemand, mijnheer, maar ik weet ik is recht” — en hij knikte zijn kleine hoofd met de grootste verzekering — „want, mijnheer, zietje, mijn moeder vóórdat zij dood is het altoos zoo gemaakt” — en hij maakte voor zijn borst het teeken van het kruis. En één dag toen zij op sterven geleg het in de hospitaal, was daar een mijnheer in zwarte kleeren, en hij het met moeder van Hem gepraat, mijnheer, en toen het hullie albei die teeken gemaakt!”

„Zoo, zoo, omdat jou moeder hetzelfde teeken maakt heeft toen zij van Jezus en van den paus sprak, dacht je dat het dezelfde persoon moest zijn?”

„Ja, mijnheer!” en de jongen scheen zeer grootsch te zijn over zijn scherpzinnigheid.

Ik schrijf alhier niets dan feiten neer. Dit was letterlijk al wat de arme jongen wist van dien Heiland die den hemel verliet opdat Hij de verlorenen zou zoeken en zaligen! Ik hield nu op met vragen te doen, en begon toen dien armen jongen iets te vertellen van het Kindeken van Bethlehem. Daarna knielden wij neder, en ik vroeg aan den Heer om dezen kleinen zwerveling der straten te zegenen. Toen ik opstond waren zijn oogen vol tranen, en ik moest gelooven en hopen dat zijn jonge hart, zoo lang verwaarloosd, thans een weinig openging voor de stem van den goeden Herder.

Een half-uur na middernacht begon ik mijn tocht door de straten, met Jim aan mijn zijde. Wij liepen spoedig door de grootere straten heen, en Jim leidde mij toen door een smallen gang, aan het einde waarvan er een afdak was. Ik ontdekte later dat het gedurende den dag een markt voor oude kleederen was. Onder dat afdak zochten wij overal naar de jongens die Jim gezegd had dat wij daar zouden vinden, doch er was niemand.

Alles recht, mijnheer, zoek maar nie meer. Ons zal hullie net nou krij. Hullie mag nie hier blij, want dan zal de polis hullie vinde." Aanstonds legde hij den vinger op zijn mond, en zeide: „Ssstt! Nou is ons daar! Nou zal mijnheer banja zien, als ons hullie nie schrik maak."

Wij waren aan het einde van onze reis. Voor ons rees een hooge muur, en wij konden niet verder komen.

„Waar zijn zij, Jim?" vroeg ik.

„Daarboven, mijnheer!" zeide hij, en hij wees op het dak van het ijzeren gebouw voor ons. Jim klauterde er snel op, en liet toen een stok zakken met behulp waarvan ook ik naar boven kwam, niet zonder handen te bezeeren en kleeding te beschadigen. Wat zag ik hier voor mij?

Daar lagen zij, met hunne hoofden op het hoogere gedeelte van het dak, en hun voeten meestal in de goten, in zooveel houdingen als men zien kan wanneer een aantal honden voor het vuur ligt — een

verwarde hoop jongens aan het slapen, sommigen ineen gevouwen, sommigen tegen elkaar gerold, anderen weer opzij bij zich zelven. Ik telde er elf. Zij hadden geen deksel van eenigen aard. De lappen waarin zij gekleed waren zagen er even ellendig uit als Jims erbarmelijke kleeding, of zelfs erger. Een groote kerel die er lag scheen mij ongeveer achttien jaren oud te zijn, maar de ouderdommen van de anderen liepen van negen tot veertien jaren.

Op dat oogenblik scheen de maan helder van achter de wolken. Het bleeke licht viel op de aangezichten van de slapende jongens, en terstond werd mij dit vreeselijke feit duidelijk, dat zij allen zonder thuis en geheel onverzorgd waren, en het was mij alsof God zelf het gordijn wegschoof, en mij al de onuitsprekelijke ellende van het leven der kinderen op de straten van Londen toonde.

Jim beschouwde het geheele tooneel uit een practisch oogpunt. „Zal ik hullie wakker maak, mijnheer?” vroeg hij.

Ik was door mijn eigen pijnlijke gedachten overstelpt, en mijn hart klopte van innerlijke ontferming voor deze arme jongens. Al wat ik op Jims vraag kon antwoorden was: „Shhh! hinder ze niet!” Op dat oogenblik in de doodsche stilte van den nacht, met een slapend Londen rondom mij, gevoelde ik mij geheel machteloos om hen te helpen, en ik wilde hun rust niet storen. Het gezicht van die jongens

was mij een openbaring en een boodschap. Ik had in mijn gemoed besloten dat deze ééne jongen, Jim, die mij derwaarts geleid had, zou worden verzorgd en opgevoed. Maar om ook de andere elf te wekken, en naar hun verhalen te luisteren — verhalen, evenals dat van Jim, van ellende, eenzaamheid, mishandeling mogelijk ook van misdaad en zonde — en te gevoelen hoe elk woord van hun verhaal mij aanspoorde om iets voor hen te doen, dat was meer dan ik verdragen kon. Ik wierp derhalve nog een blik van medelijden op dien droevigen menschenhoop, op al die gelaats-trekken die bleek waren van koude en honger en ontbering, en ik haastte mij toen om weg te komen, juist toen één van de slapenden zich rusteloos bewoog alsof hij wilde ontwaken. Wat ik dien nacht daar zag werd diep in mijn geheugen ingebrand en het gezicht dat ik daar in het maanlicht zag keerde telkens en telkens terug, totdat ik mij gedrongen gevoelde iets voor die rampzaligen te doen.

Wij kwamen weldra weer bij de straat aan. Zonder in het minst te weten wat er in mijn gemoed omging, zeide Jim: „Zal ons nog een klompje gaan zoek, mijnheer? *Daar's banja meer!*”

Maar ik had reeds genoeg gezien om mij diep treurig te stemmen, en ik had geen bewijzen meer noodig van de waarheid van zijn verhaal, en geen verder spoorslag om iets te ondernemen in het belang van arme havelooze kinderen.

HOOFDSTUK II.

Dr. Barnardo: Wat nu gedaan?

Niet lang na de gebeurtenissen waarvan Dr. Barnardo ons in het voorgaande hoofdstuk een verhaal heeft gegeven, was er op een avond een groote vergadering in verband met de stadszending in Londen, op welke vergadering ook Dr. Barnardo tegenwoordig was. Toevallig gebeurde het dat één van de sprekers niet was opgedaagd, en de voorzitter van de vergadering, die Barnardo goed kende en van zijn werk wist, riep hem op om een woord te spreken. Barnardo gevoelde zich zeer ongelukkig dat hij zoo onverwachts gevraagd werd, doch hij stond op, en begon met een onuitgesproken zucht tot God om hulp,, het één en ander van zijn werk te vertellen. Spoedig werd hij warm, toen hij dacht aan de arme verwaarloosden aan wie hij arbeidde, en aan de schoone gelegenheid die hem aangeboden werd om belangstelling in hun toestand op te wekken. De menschen luisterden met gespannen aandacht naar zijn woorden, en juichten hem hartelijk toe toen hij eindigde. Zijn verhaal verscheen in de nieuwsbladen, en werd wijd en zijd gelezen.

Onder hen die op deze wijze iets van Barnardo's

werk kwamen te hooren was Lord Shaftesbury, een van de edelste en meest menschlievende christenen van de negentiende eeuw. Deze edelman noodigde Barnardo uit om op zekeren avond bij hem te komen eten, en na het eten moest Barnardo andermaal vertellen wat hij dien avond had gezien toen Jim Jarvis hem naar de slapende jongens had geleid. De andere heeren die mede aan tafel zaten waren zeer ongeloovig, en meenden allen dat de zaken niet zoo erg waren als door Barnardo voorgesteld. Er was slechts één manier waarop men achter de waarheid kon komen, en de gastheer zelf deed het voorstel dat zij allen dadelijk met Barnardo zouden meegaan naar de plaatsen waar de jongens 'snacht sliepen, om zich te overtuigen dat alles waar was wat hun dien avond was verteld. Rijtuigen werden ontboden, en men zag het ongewone schouwspel van een aantal deftige heeren, voor een eetmaal gekleed, zich wendende in de richting van de armoedigste en vuilste deelen van de groote wereldstad.

Vreemd om te zeggen, voor een langen tijd kon men geen havelooze kinderen vinden. Barnardo ging naar verscheidene plaatsen waar hij ze vroeger altijd had aangetroffen, maar er was dien avond niemand. Hij begon een weinig beangst te gevoelen. Zou het dan geschieden dat juist op het oogenblik dat hij gaarne de waarheid van zijn woorden wilde bewijzen, het bewijs hem zou ontvallen? Hij gevoelde zich zeer teleurgesteld en niet weinig onthutst, toen een

diender die hem kende tot hem zeide, wijzende op een groot zeil dat over een hoop goederen was getrokken: „Alles recht! een menigte daaronder!” Barnardo stak zijn hand onder het zeil in, voelde in het donker het been van een jongen, greep hem aan den enkel, en trok hem van onder zijn schuilplaats uit. De jongen trachtte te ontvluchten, denkende dat het de diender was, maar werd spoedig gerustgesteld. Gevraagd of er nog meer waren, was zijn antwoord: „De heele plek is vol van de kereltjes; ik zal hullie nou net wakker krij”, en hij begon over het zeil in alle richtingen te loopen. De slapende jongens begonnen spoedig genoeg eruit te kruipen, en om te voorkomen dat zij dadelijk zich uit de voeten zouden maken, werd aan elkeen een penny beloofd. Dit aanbod bracht terstond het geheele gezelschap voor den dag, en weldra stonden die jongens op een rij voor Lord Salisbury en zijn gasten. Er waren niet minder dan *drie-en zeventig* van hen — in lompen gehuld, bleek, vermagerd, verhongerd, een droevige afdeeling van het groote leger der verwaarloosden. „Ik bid den Heer”, zei Dr. Barnardo, toen hij ervan vertelde, „dat ik nooit weer zulk een schouwspel mag zien!”

De bezoekers gingen echter niet uit elkaar voordat zij de hongerige schare gevoed hadden. Dr. Barnardo wist van een koffie-huis dat den geheelen nacht door open stond, en behoorende aan zekeren Dick Fisher.

Daarheen bewoog zich de geheele vergadering, en de jongens ontvingen elk een kopje koffie en een overvloed van brood en boter. Toen Dick Fisher vernam wie zijn gasten waren, spande hij alle pogingen in om den honger van de magere jongens te stillen. Van hem kregen Barnardo en zijn vrienden ook een voorraad pennies om aan de jongens uit te deelen. Die arme ventjes, die nu misschien voor de eerste maal in hun leven een verzadigend maal genoten, waren uitbundig blij en dankbaar, en riepen hun weldoeners luide „Hoera's” toe.

En zoo eindigden de gebeurtenissen van dien merkwaardigen nacht.

Lord Salisbury drukte Barnardo op warme wijze de hand, en zeide: „Het geheele Londen zal hiervan hooren. Vaarwel! God zegene u!”

Maar er was een ander voorval op den nacht van de groote Zending Samenkomst, toen Barnardo het eerst van zijn werk verhaalde, en dat voorval moet ook vermeld worden. Er was in de vergadering een jong dienstmeisje tegenwoordig. Nadat de vergadering geëindigd was, kwam zij naar Dr. Barnardo, en zeide dat zij uit haar zeer geringe verdienste eenige pennies voor buitenlandsch zendingwerk had gespaard, maar dat zij, nadat zij het verhaal van Dr. Barnardo had gehoord, besloten had om dat geld voor arme kinderen te geven. En daarmee gaf zij een klein pakket aan Barnardo, die er zich eenigszins verlegen over gevoelde.

Hij had nog nooit iets voor zijn werk ontvangen van een vreemdeling. En toch kon hij dit niet weigeren. Hij nam het pakket naar huis, en vond er zes-pence-halfpenny in stuivers is. Hij wist niet wat erover te denken. De gift was zeer gering, maar het kon zijn dat God die gave bedoeld had als het onderpand van veel meer. Hij legde het pakket eerbiedig in een lade weg, God dankende voor de belangstelling en de zelfopoffering van een arm dienst-meisje. En ziet, dat nietige bedrag groeide aan, in de wonderlijke voorzienigheid Gods, tot een som van meer dan *drie millioen ponden sterling*.

In de maand December 1870 verscheen in „The Christian”, een christelijk weekblad, een brief van Dr. Barnardo, die op de volgende wijze aanving:

„GELIEFDE VRIENDEN, — Ons „Tehuis voor Jongens” is nu formeel geopend. Wij hebben geen vrienden van buiten uitgenoodigd, geen inteekenaren gevraagd, maar eenvoudig, tezamen met huisvader, huismoeder en onderwijzer, en natuurlijk ook de lieve jongens, het huis aan God gewijd. Onder Zijn leiding werd het plan uitgedacht en zal het worden uitgevoerd. Het was ons een gezegende tijd! Op eenvoudige, kinderlijke wijze smeekten wij Gods zegen af. Met ernst en gevoeligheid baden wij voor onbekeerde vaders, moeders en vrienden.”

Het Tehuis waarvan melding wordt gemaakt was gelegen in de Stepney Causeway No. 18. Het gebouw

werd voor £ 45 per jaar gehuurd, en nadat de noodige verbeteringen werden aangebracht was er plaats voor zestig jongens. Het oorspronkelijke plan was om jongens van drieërlei klas op te nemen: ten eerste, jongens die reeds ergens een verdienste hadden, maar die behoefte hadden aan een aangenaam Tehuis, en gewillig waren om daarvoor te betalen. Tweedens, jongens die gewillig en begeerig waren om te arbeiden, maar voor wie er nog een plaats moest worden gezocht. Zij zouden intusschen in het Tehuis herberg vinden, en aldaar van werk worden voorzien. Derdens, jongens die geheel en al behoeftig waren, voor wie kleederen en huisvesting moest worden gevonden. Langzamerhand kwam het ertoe dat alleen jongens van de laatste klas opgenomen werden.

Het duurde niet lang na de opening van het Tehuis in de Stepney Causeway of de inkomsten van de inrichting verdubbelden zich. Het was iets zonder weerga in de geschiedenis van de christelijke liefdadigheid, dat zulke groote sommen in de handen van een jongen man van 27 jaren geplaatst werden. Maar het uur en de man waren er beide, en het werk breidde zich op de verbazendste wijze uit. Reeds in 1872 noemde hij — en ook dan niet voor de eerste maal — de drie beginselen die hij ten opzichte van de finacie handhaafde: „Eerstens, wij bedelen nooit geld voor des Heeren werk; tweedens, wij maken geen schuld; derdens, wij publiceeren niet

de namen en adressen van onze ondersteuners". Men moet echter verstaan dat het eerste van de hier genoemde beginselen niet belette, dat Dr. Barnardo wijd en zijd de behoeften van zijn werk bekend maakte, en op deze wijze bij een zeer wijden kring belangstelling wekte.

In hetzelfde jaar 1872 begon Dr. Barnardo diensten te houden in een groote tent die vlak tegenover een groot drankhuis, genaamd de Edinburgh Castle, werd opgeslagen. In verband met het drankhuis was er een groote, prachtige zaal, waarin allerlei laffe liederen werden gezongen en onzedelijke tooneelen werden opgevoerd. Door drankhuis en muziekzaal werden duizenden zielen naar het verderf gesleept. De diensten in de Tent gehouden, aan den andere kant, werden door God rijkelijk gezegend. Een krachtige herleving brak uit, en honderden kwamen tot bekeering. Zoo groot was de verandering van zeden in die buurt, dat de Edinburgh Castle gesloten moest worden, en het groote gebouw werd te koop aangeboden. Het was een ruime plek, met achttien kamers, en een zaal met zitplaatsen voor 200 personen. Bovendien was er de concert-zaal met zitplaatsen voor 1100 menschen, en genoegzaam grond rondom om desnoods in den zomer open-lucht vergaderingen te houden. Men vroeg voor het geheele eigendom £ 4000.

Dr. Barnardo zag zijn kans, en deed een beroep op christenvrienden om hem te hulp te komen.

„Wij hooren dat verscheidene koopers het eigendom hebben bezichtigd, en dat het heropend zal worden als een muziek-zaal. Ik beef bij de gedachte aan het kwaad dat er andermaal uit geboren kan worden, en ik blijf bidden dat de Heer het in het hart van Zijn rentmeesters geven wil, om het benoodigde bedrag aan Zijn voeten te leggen”.

Binnen een maand was dat groote eigendom in Dr. Barnardo's bezit. Laat ons andermaal hooren wat hij ervan te vertellen heeft: „Goddank, de Edinburgh Castle is gekocht zonder dat wij eenige schuld hebben moeten maken! Eén uur voordat de vendutie zou worden gehouden kochten wij de plaats voor de som van £ 4200, waarvan wij slechts £ 840 dadelijk moesten betalen, en de rest na veertien dagen. Op den betaaldag hadden wij reeds £ 4090 in handen. Te elf uur op dien dag kwam een van onze vrienden opdagen, om zooals hij zeide „een laatste schot op de vesting van den Satan af te vuren. Het was een 100-ponder! Uit een andere bron kwam £ 10, en daar was de som van £ 4200 gevonden. Hoe goed is onze God! Hoe zeker zijn Zijn beloften! Geliefde vrienden, vereenigt u met ons in een lied van dankzegging en zegevierende halleluja's!”

In het jaar na den aankoop van de Edinburgh Castle trad Dr. Barnardo in het huwelijk, en hierdoor werd het hem mogelijk om ook voor verwaar-

loosde meisjes iets te doen. Voor die arme kinderen werd een Tehuis geopend, en hoezeer hadden zij het niet noodig! Dr. Barnardo beschrijft zijn eerste tien meisjes als niets beter dan heidenen. Een van hen had reeds tweemaal getracht om haar eigen leven te nemen. Een ander, een kind van slechts negen jaren oud, had de mond van een baby met zand gevuld, en dan op het aangezicht van de zuigeling gezeten; en dat niet uit wreedheid, maar alleen uit nieuwsgierigheid om te zien wat gebeuren zou. Al deze meisjes werden eerst in een groot tehuis opgenomen. Maar het werd Dr. Barnardo spoedig duidelijk dat een groot gebouw, waarin meisjes, evenals soldaten in een kazerne, werden gehuisvest, niet zou beantwoorden. Na er lang over gedacht en gebeden te hebben, zag hij in dat de oplossing van het vraagstuk dit was: er moesten voor die meisjes afzonderlijke thuisplaatsen worden gebouwd, in welke zes of acht kinderen konden thuisgaan, en waar het huiselijk leven heerschen kon.

Maar van waar zou het geld voor deze nieuwe onderneming worden gevonden? Barnardo legde de zaak den Heer in het gebed voor, en schreef er ook in de christelijke bladen over. Hij vertelt ons hoe hij geld voor zijn eerste „cottage” ontving. Hij was in een hotel thuis, en was juist bezig zich in den morgen aan te kleeden, toen er aan de deur geklopt werd.

„Kom binnen.”

De deur werd slechts genoeg geopend om het hoofd van een vreemdeling binnen te laten. Zijn haar was nog niet gekamd, en het was duidelijk dat hij nog niet aangekleed was.

„Is uw naam Barnardo?” zei de vreemdeling.

„Ja,” was het antwoord.

„Gij hebt het voornemen om een aantal „cottages” voor meisjes te bouwen, niet waar?”

„Ja,” zeide Barnardo verbaasd.

„Heeft u al het geld?” zei de man, terwijl zijn hoofd knikte, maar zijn lichaam nog altijd achter de deur bleef.

„Nee, nog niet,” was het antwoord.

„Goed, zet mij dan neer voor de eerste „cottage.” En daarmede werd de deur haastig gesloten en de vreemde bezoeker verdween.

Barnardo sprong achter hem, en vroeg naar zijn naam. Het bleek toen, dat die heer en zijn vrouw een dochter hadden verloren die hun zeer dierbaar was, en dat, toen zij hoorden dat Barnardo tehuizen wilde oprichten voor verweesde meisjes, zij dadelijk besloten hadden om het geld dat voor een cottage benodigd was, bij te dragen. Hoorende bij toeval dat Dr. Barnardo in hetzelfde hotel thuis was waarin hij zich bevond, had hij hem dat vreemde morgenbezoek gebracht, en het geld voor het eerste tehuis beloofd.

Dit werk aan de meisjes breidde zich na dertig

jaren grootelijks uit. Het eerste tehuis werd in den loop van tijd een gansch dorpje, met niet minder dan 65 tehuizen (cottages) en elf andere grootere gebouwen. In dien tijd werden er 8700 meisjes opgenomen, opgevoed en als dienstmeisjes uitgezonden.

Beiden, jongens en meisjes, werden altijd bezig gehouden. De jongens moesten een of ander ambacht kiezen, waarin zij verlangden onderwijs te ontvangen. Zoo werden zij bekwaam gemaakt om later als schoenmakers, snijders, timmerlieden, bakkers en wat dies meer zij, hun brood te verdienen. Dr. Barnardo kwam echter ook spoedig tot de overtuiging dat het voor velen van zijn jongens, en van zijn meisjes ook, beter zou zijn als zij over de zee heen naar andere landen konden worden gezonden, waar er betere kansen zijn om in de wereld vooruit te komen. Deze emigratie begon in het jaar 1882. Het eerste gezelschap van jongens bestond uit 51, die door Dr. Barnardo op zeer zorgvuldige wijze werden uitgezocht. Een van hun getal was onze vriend Jim Jarvis. Onder zorg van een beproefden huisvader werden zij naar Kanada gezonden, waar elkeen van hen binnen veertien dagen een verdienste vond.

Dr. Barnardo was uiterst voorzichtig in de keuze van kinderen die naar andere werelddeelen zouden gaan. Hij stelde het tot regel niemand te zenden bij wien er ook de minste aanleg tot misdaad scheen te zijn, ook niemand die niet geheel gezond was, en

verbond zich bij het publiek om zorgvuldig aan te teekenen wat van elk kind werd, ten einde, als de onderneming geen goede vruchten afwierp, ook geen kinderen meer te zenden. Maar het bleek dat het zenden van de kinderen naar Kanada en andere volkplantingen niet alleen heilzame gevolgen voor de kinderen had, maar ook veel huisgezinnen van eenzame kolonisten tot zegen is geweest. Tot op het jaar 1906 werden uit de Tehuizen meer dan 18,000 jonge emigranten uitgezonden — over de 13,000 jongens en over de 5000 meisjes.

HOOFDSTUK III.

Dr. Barnardo: Hoe God voor de kinderen zorgt.

Er was één beginsel dat Barnardo van het begin af neerlegde en overal bekend maakte, en het was dit: GEEN BEHOEFTIG KIND OOIT TOEGANG GEWEIGERD.

Dit maakte op het christelijk publiek een grooten indruk. Hier was een man die zich hield aan den regel van *geen schuld te maken*. En nochtans schrijft dezelfde man, als het ware, boven de deur van zijn Tehuis: Geen behoeftig kind toegang geweigerd! Hoe groot moet het geloof wezen van den man die gelooft dat God voorziening zal maken voor elkeen die komt aankloppen, en waarlijk behoeftig blijkt te zijn!

Dr. Barnardo heeft er nooit een geheim van gemaakt dat het geld tot hem kwam in antwoord op het gebed. Hij maakte wel gebruik van middelen, en zorgde ervoor dat zijn behoeften en de nood van zijn werk steeds bij christenvrienden bekend waren. Doch hij sprak het dikwijls uit dat al die middelen machteloos waren, en dat het gebed alleen de sleutel was om de schatkamers des hemels te ontsluiten.

Toen zijn werk nog in zijn aanvang was, kwam op zekeren dag een dame naar hem, om hem te zien. Zij werd binnen gelaten, en stond aan de deur van Barnardo's kantoor, en terwijl de tranen over haar wangen liepen, zeide ze: „Ik breng u dit geld, omdat uw deuren nooit gesloten zijn voor zelfs het armoedigste kind. Ga voort met uw gezegend werk! Weiger nooit om een arm kind te ontvangen. God zal u gewis helpen!” Met deze woorden legde zij in zijn hand een banknoot van de Bank van Engeland voor £ 1000.

Dr. Barnardo zegt verder: „Ik had wel van zulke groote sommen gehoord, maar nog nooit een zoo groot bedrag ontvangen. Mijn adem verdween, en ik kon ternauwernood een paar woorden van dank uitbrengen. Maar mijn bezoeker ging op bedaarde wijze voort: Het verheugt mij ook om te weten dat uw kinderen uit het armenhuis (workhouse) worden gehouden, en dat gij tracht om hen voor den Heer groot te maken”, en met deze woorden stak zij mij een ander banknoot van £ 1000 in de hand. Ik zweeg. Ik kon alleen in mijne ziel zeggen: „O God hoe wonderlijk zijn uw wegen!” En daarop deed mijn vreemde bezoeker andermaal haar zakje open en gaf mij een derde noot van £ 1000! Zij weigerde volstandig om mij haar naam of adres te geven, of een kwitantie voor het bedrag dat zij geschonken had te ontvangen. Zij zeide echter dat zij goed bekend was met het werk door

het Tehuis voor arme kinderen gedaan, en dat zij er gedurig voor bad. Daarop ging zij snel de deur uit, en ik zag haar nooit weer”.

Nog een ander verhaal van Gods wonderbare handelingen met hen die Hem volkomen vertrouwen. Het gebeurde eens dat Dr. Barnardo op den 24sten Juni £ 500 moest betalen, of anders een eigendom waarop een verband lag verliezen.

De 15de van de maand kwam, en hij had geen geld. Twee vrienden van zijn werk hadden hem meermalen gezegd om in dagen van moeilijkheden bij hen aanzoek te doen. Hij schreef aan beiden, doch de ééne vriend was ernstig krank, en de andere was voor langen tijd van huis gegaan. Op den 20sten waren de zaken nog erger, want een ander schuldbrief van £ 50 moest worden betaald. Op den 21sten, den 22sten en den 23sten ontving Barnardo niets; op den 24sten bracht hem de post slechts 15/.

Het verhaal moet worden voortgezet in Barnardo's eigen woorden: „Bijna wanhopend ging ik naar het kantoor van den procureur waar het geld betaald moest worden, in de flauwe hoop dat ik hem zou kunnen bewegen mij uitstel te geven. Toen ik langs de Pall Mall straat stapte, zag ik op de trappen van een deftig huis een heer die ernstig mij aankeek. Ik ging hem voorbij, maar een oogenblik later tikte mij iemand op den schouder, en mijn onbekende vriend zei:

„Verschoon mij, maar is uw naam niet Barnardo?”

„Jawel, zeide ik, maar u is beter ingelicht dan ik”.

„O. u kent mij niet, maar ik herken u. Ik heb een zaak die ik moet verrichten. Twee maanden geleden verliet ik Indië, en een zeker Kolonel van het Engelsche leger vertrouwde aan mij een pakket toe dat ik aan u moest overhandigen. Ik geloof dat het geld bevat. Die heer stelt groot belang in uw werk, en na afloop van een bazaar die zijn vrouw had gehouden, deed hij een collecte ten behoeve van uw werk. Ik ben echter maar onlangs alhier aangekomen, en heb nog geen tijd kunnen vinden om u op te zoeken. Juist heden morgen dacht ik bij mij zelve dat ik nu eens plan moest maken om u te bezoeken, toen ik u langs de straat zag wandelen. Wees zoo vriendelijk om een oogenblik te wachten totdat ik het pakket gehaald heb!”

Ik bewilligde blijmoedig in het verzoek van dien vriend. Hij liep naar zijn kamer, en bracht mij weldra een groote enveloppe, aan mij geadresseerd, en met een zijden koord vastgemaakt en verzegeld. Ik deed het in zijn tegenwoordigheid open. Verbeeld u mijn verbazing en verheuging toen ik er een bankwissel groot £ 650 in vond! Dat bedrag werd mij van Indië gezonden meer dan drie maanden van tevoren, voordat ik ooit wist dat ik tegen dienzelfden dag waarop ik het geld ontvangen zou de som van £ 550 zou moeten betalen. Ik twijfel er niet aan dat, door de voorzienigheids Gods, de drager van het

pakket dat bleef behouden bijna tot het laatst mogelijke oogenblik, opdat het geloovige gebed mocht worden beoefend”.

Velen van de ondersteuners van de Tehuizen gaven, niet van hun rijkdom, maar van hun armoede. Onder anderen was er een dame die in Glasgow woonde en tot de welgestelde klassen behoorde. Van tijd tot tijd zond zij de som van £ 100 voor het werk in Londen. Al haar geld was op rente uitgezet in de banken van Glasgow. Op zekeren dag werd de geheele stad ontsteld door het bericht van een groote bankbreuk. De dame van wie hier sprake is verloor ook hierdoor haar gansche bezitting, en werd letterlijk tot den bedelstaf gebracht. Zij ging in een kleine woning thuis, schreef een aandoenlijken brief aan Dr. Barnardo, mededeelende wat haar was geschied, en zeggende dat zij voortaan maar weinig zou kunnen doen, en sloot een postwissel in voor een halve kroon. Hoewel haar belangstelling in de Tehuizen onverminderd was, kon zij nu niet meer dan dat bedragje voor de goede zaak geven.

Dr. Barnardo vertelt van een ander zonderlinge ondervinding ten opzichte van de voorziening in zijn nood ter elfder ure. Het is gedurende de maand December dat in den regel de inkomsten het grootst zijn. In die maand is de som die inkomt gewoonlijk een zesde van het bedrag dat men over het geheele jaar ontvangt. Om die reden worden de groote

winkelrekeningen in die maand betaald. Dr. Barnardo had berekend dat hij gedurende December kon rekenen op de som van gemiddeld £ 22,000. Maar tot zijn teleurstelling waren de inkomsten voor de eerste 27 dagen van December 1894 slechts £ 15,700, terwijl zij in het vorige jaar £ 21.400 waren. Er bleven nog vele rekeningen onbetaald. Hoe zouden zij vereffend worden? Dr. Barnardo wierp den last die hem drukte op de schouders van den Vader der Weezen. Toen het de avond van den 29sten werd (een Zaterdagavond) ontbrak er nog £ 4500 aan de verwachte som van £ 22,000. Maandag zou de laatste dag van het jaar zijn, en Dr. Barnardo gevoelde dat hij met de winkeliers woord moest houden, en hun eerlijk op dien dag betalen. Tot zijn groote vreugde werd op dien laatsten dag van het jaar de som van £ 4662 ontvangen, en Dr. Barnardo kon al zijn beloften nakomen en al zijn rekeningen betalen. Het Nieuwe Jaar werd begonnen met een nieuw vertrouwen in de getrouwheid van den barmhartigen en ontfermenden God.

Wat heeft nu eigenlijk God gedaan op het geloovig gebed? Hoeveel geld werd aan dr. Barnardo toevertrouwd door des Heeren rentmeester? In zijn eerste jaar ontving hij £ 214-15/., en £ 1000 van een lid van het Engelsche parlement. In het volgende jaar waren de inkomsten £ 9190-4-5; in het jaar daarop £ 20,055-9-9; en in het jaar 1905, toen

Barnardo stierf, beliepen de inkomsten £ 203,130-13-11. Van het begin van zijn arbeid tot aan zijn dood ontving deze dienstknecht van God in antwoord op het gebed de som van *over de drie en een kwart millioen ponden sterling!* Het christelijk publiek droeg op zoo milde wijze tot dit werk bij omdat het groot vertrouwen stelde in Barnardo zelf. In dagen van voorspoed en erkenning zoowel als in dagen van tegenspoed en laster, geloofde men aan dr. Barnardo omdat hij zoo blijkbaar oprecht en geestdriftig was. Hij had een goede zaak, en hij wist zijn zaak met ernst en opgewektheid te bepleiten. Hij voedde het publiek met feiten, en herhaalde het, bijna tot vervelens toe dat: „het kost £ 16 om een kind te voeden, te kleeden en op te voeden voor een jaar”. Hij vertelde het eenmaal aan een gehoor van ontwikkelde en opgevoede menschen dat „£ 50 elken dag benoodigd is om zijn groot huisgezin te onderhouden, en £ 350 elke week”. Daarop gaf hij den wenk dat de tegenwoordige vrienden helpen konden om zijn lasten lichter te maken, door hem het bedrag van zijn uitgaven voor een dag of een week te schenken. Aan het einde van zijn toespraak zei een dame tot hem: „Dat heeft mij getroffen, de gedachte dat wij helpen kunnen om uw lasten lichter te maken, door u vooraf het bedrag van uw uitgaven te geven. Ik zal u morgen mijn cheque zenden. Den volgenden morgen bracht de post een

brief van die dame met een cheque groot £ 1400, genoeg om de onkosten van een geheele maand te dekken!

OPSOMMING: TEGENWOORDIGE TOESTAND
VAN HET WERK (December 1907).

Sedert den dood van dr. Barnardo, dien de Heer na voortdurende zwakheid en lijden op den 19den September 1905 tot Zich riep, staat aan het hoofd van de Tehuizen de heer William Baker, M. A., LL. B. Met veel zegen van boven en tot heil van duizenden wordt het liefdewerk van den onvergetelijken stichter, dr. Barnardo, voortgezet. Onder al de inrichtingen om onsterflijke zielen uit het slijk der zonde op te heffen, staat deze arbeid in de voorste rij. Gedurende 41 jaren staan nu reeds de deuren van de Tehuizen open voor elk kind dat slechts bewijzen kan dat het in groote behoefte verkeert. Het is weinig te verwonderen dat de Koning van Denemarken, die onlangs toen hij in Londen was, ook dr. Barnardo's Tehuizen bezocht, zou hebben gezegd dat zijn bezoek daarheen de meest interessante van al zijn onderzochtingen in de groote wereldstad was.

Als wij de cijfers in verband met dit werk nagaan, dan moeten zij ons met verbazing vervullen. Zij geven ons een gevoel van trotschheid en een gevoel van schaamte; er is trots dat men zoo gewillig is te helpen, en er is schaamgevoel dat de hulp van

het christelijk publiek zoo noodig is. Het huisgezin dat aan armoede en ellende is ontrukkt bestaat heden uit 8000 jongens en meisjes. Er worden tot de Tehuizen toegelaten 2928 in het jaar en *9 elken dag*. Er zijn 134 vertakkingen van werkzaamheid. In de Tehuizen zijn er 1100 babies, en 1150 die aan een of ander lichaamsgebrek lijden (kreupel, blind, doofstom, gebrekkelijk).

Van uit de Tehuizen worden er jaarlijks meer kinderen over de zeeën naar Kanada en de andere Koloniën verscheept, dan door eenig ander genootschap dat met kinderen te doen heeft.

Buiten de groote stad, in aangename woningen op het platteland, worden 4500 van de 8000 kinderen gehuisvest, en alzoo wordt een deel van de dichte bevolking van Londen naar het platteland teruggevoerd. Voor een zoo groot werk als hier beschreven wordt, is noodig een geheel leger van ondersteuners om het aan den gang te houden. Voor voedsel alleen behoeven de 8000 kinderen *£ 240 per dag*. Het moet wel verstaan worden dat de Tehuizen enkel door vrije giften worden onderhouden: van de zijde van den staat wordt niets ontvangen. Maar God heeft reeds in alle deelen van de wereld vrienden opgewekt, die de belangen van het werk van wijlen dr. Barnardo op het hart dragen, en er steeds in den gebede aan gedachtig zijn. Aan milde geldelijke ondersteuning ontbreekt

het ook niet. Maar hoeveel men ook ontvangt, nog altoos weegt de last van zorg zwaar op het hart van den Directeur, en er moet nog steeds een gedurig gebed tot God voor de kinderen worden gedaan. De Directeur, de heer William Baker, is altijd blijde gelden voor de inrichtingen te ontvangen te Stepney Causeway No. 18 tot 26, Londen, E.

HOOFDSTUK IV.

George Müllers Levensverhaal — Jongelingsjaren.

Ik ben geboren in een stad van Pruisen (Duitschland) op den 27sten September 1805. Mijn vader was in dienst van de Regeering als invoerder van belastingen, en hij voedde mij en mijn broeder op volgens wereldsche beginselen. Hij gaf ons, onder andere, veel zakgeld, opdat wij zouden leeren (zoo zeide hij) niet om het geld uit te geven, maar om het te bezitten, en te vergaderen; doch dit gebruik van onzen vader leidde ons ertoe om hem dikwijls te bedriegen. Wij gaven al ons geld uit, en toonden dan aan onzen vader valsche rekeningen voor dingen die wij nooit gekocht hadden. Mijn bedrog werd ontdekt, en mijn vader strafte mij er geducht voor, en toch bleef ik onverbeterlijk. Ja, ik werd zelfs slechter, want vóórdat ik tien jaren oud was had ik verscheidene malen kleine sommen gestolen van het geld der Regeering dat onder de zorg van mijn vader was. Ook deze diefstal werd ontdekt, en een pijnlijke straf volgde erop, maar het gevolg was slechts dit, om mij plannen te doen beramen om den volgenden keer zoo behendig te stelen dat het niet zou ontdekt worden.

Toen ik wat ouder was geworden, zond mijn vader mij naar een naburige stad voor mijn opvoeding, en daar bleef ik totdat ik veertien jaren oud was. Helaas! de tijd dien ik aan de studie moest wijden bracht ik door in het lezen van novellen, en in allerlei zondige practijken. In dezen tijd stierf mijn moeder. Ik wist van haar krankheid niets, en op den avond van haar overlijden, was ik bezig om kaart te spelen tot twee uur des morgens, terwijl ik op den volgenden dag, die nogal Zondag was, met eenige makkers naar een kantien ging, en later in een toestand van beschonkenheid op straat rondslingerde. Dienzelfden dag kwam mijn vader om mij en mijn broeder af te halen naar de begrafenis van mijn moeder. Maar zelfs deze droefheid en het verlies van een dierbare moeder liet geen blijvenden indruk op mij achter, en ik werd spoedig meer en meer boos en zondig.

Nu moest ik worden aangenomen, en tot dat einde moest ik de catechisatiën van den leeraar bijwonen. Ik ging wel naar de klassen, maar ik was geheel onverschillig omtrent de waarheden die ik belijden moest. Drie of vier dagen vóórdat ik aangenomen werd, maakte ik mij aan grove zonde schuldig, en op den dag vóór de aanneming, toen ik den leeraar het geld moest overhandigen dat mijn vader mij voor hem gegeven had, betaalde ik aan hem slechts één-twaalfde van het bedrag dat voor hem bedoeld was. Het was in zulk een treurigen toestand, zonder gebed,

zonder bekeering, zonder geloof, en zonder kennis van den weg der zaligheid, dat ik mijn eerste avondmaal gebruikte. En toch was ik niet geheel zonder een gevoel van de plechtigheid van de gelegenheid. Ik nam zekere besluiten om van mijn booze wegen mij te bekeeren, doch die besluiten werden in mijn eigen kracht genomen, en zij liepen op niets uit.

In het jaar na mijn aanneming ging ik zonder de kennis of het verlof van mijn vader op een reisje voor mijn eigen plezier. Ik nam met mij mee al het geld waarop ik mijn handen kon leggen, doch daar ik in een duur hotel logeerde, was spoedig dat geld op. Toen ging ik bij een oom thuis, die in dezelfde stad woonde, maar na verloop van een week liet hij mij weten dat ik niet langer bij hem blijven kon. Ik ging andermaal naar een hotel, en bleef er eenige dagen. De hotelhouder echter vermoedde dat ik geen geld had, en eischte betaling van zijn rekening, zoodat ik verplicht was een deel van mijn kleederen te verpanden ten einde hem tevreden te stellen. Ik ging toen te voet naar een ander dorp, nam mijn intrek in een klein hotel, en begon te leven alsof ik over een vette beurs te beschikken had. Na twee dagen begon ik uit te zien naar een gelegenheid om weg te loopen, daar ik geen kans zag om te betalen wat ik schuldig was. Ik poogde op zekeren morgen te ontsnappen, doch men had op mijn bewegingen gelet, en weldra werd ik achterhaald en gevangen genomen. Nu moest

ik alles belijden, maar er was voor mij geen genade, en dien avond bevond ik mij in de gevangenis — ik, een jongen van 16 jaren oud, de metgezel van dieven en moordenaren. Ik was diep ongelukkig. Het voedsel was zoodanig dat ik het eerst niet eten kon. Dag en nacht werd ik in mijn cel opgesloten, zonder dat ik verlof kreeg om die ooit te verlaten. Ik vroeg den cipier om mij toch maar een Bijbel te geven, niet omdat ik berouwwol was en naar den weg der zaligheid zocht, maar eenvoudig met het doel om den tijd te verdrijven. Maar zelfs dat onschuldig verzoek werd geweigerd.

Na eenige dagen werd een ander in mijn cel gebracht. Hij was een dief, en wij brachten onzen tijd door met het verhalen van onze ondervindingen aan elkander; en ik was nu reeds zoo verhard in de zonde, dat ik mijn makker veel dingen wist te vertellen die ik nooit had gedaan. Ik bracht meer dan drie weken in de gevangenis door, toen mijn vader, die intusschen had komen te hooren wat mij overvallen was, het geld zond om mijn schuld te betalen en mij uit de gevangenis te verlossen.

Het gevolg van de gevangenisstraf die ik moest ondergaan, en van de lijfstraf die mijn vader mij toediende bij mijn terugkeer, was dat ik, wat het uiterlijke althans betreft, een nieuw blaadje omsloeg. Mijn hart was nog onveranderd, maar ik begreep dat ik nu door vlijt en getrouwheid het vertrouwen

van mijn vader moest zoeken terug te winnen. Dit gelukte mij boven verwachting, maar mijn booze natuur bleef dezelfde, en ik heb nog dikwijls na dien tijd mijn armen vader bedrogen en bestolen.

Toen ik 20 jaren oud was, werd ik ingeschreven als student aan de universiteit van Halle. Het was mijn voornemen om leeraar der Luthersche Kerk te worden, hoewel mijn hart geheel en al onbekeerd was. Ik besloot om mijn levenswijze te veranderen, aangezien ik anders nooit een betrekking als pfarrer (predikant) kon krijgen. Helaas! mijn goede besluiten verdwenen zoo ras ik de groote stad Halle bereikte, en ik hervatte mijn oud zondig leven. Er kwam een tijd dat mijn gezondheid zoozeer door mijn leven van uitspatting was ondermijnd, dat ik gewaarschuwd werd mijzelf in toom te houden, en er volgde voor korten tijd een kleine verbetering. Maar zoodra er weer een verbetering in de lichamelijke gezondheid kwam, wandelde ik alweer op zondige wegen, en ging ik met makkers om die mij tot boosheid verleidden.

BEKEERING.

De tijd was echter nu nabij dat God Zich over mij ontfermen zou. Juist op dezen tijd, toen ik omtrent Hem even onverschillig was als ooit in mijn leven, zond Hij zijn Geest in mijn hart. Ik bezat geen Bijbel, en had dat heilige Boek in geen jaren gelezen. Het was maar zelden dat ik mijn voeten in een kerk

plaatste, hoewel ik tweemaal des jaars, uit gewoonte, het avondmaal ging gebruiken. Tot het begin van November 1825 had ik nooit het evangelie hooren verkondigen. Ik had nog nooit iemand ontmoet die mij gezegd had dat hij zijn leven wenschte in te richten naar de voorschriften van den Bijbel. In het kort, ik had niet het minste idee dat er personen waren die van mij verschilden, behalve in graad.

Op een zekeren Zaterdagmiddag had ik een wandeling genomen met een vriend van mij dien ik Beta zal noemen. Toen wij terugkeerden zeide hij aan mij dat hij in de gewoonte was om iederen Zaterdagavond naar het huis van een vriend te gaan, waar er gezongen en gebeden, en een preek voorgelezen werd. Toen hij mij dit zeide, sprak er een stem in mij die tot mij zeide: Dat is iets waaraan gij al jarenlang behoefte hebt. Het bericht van Beta maakte op mij een grooten indruk, want hij was een van mijn metgezellen geweest toen ik mijn boozen weg bewandelde, maar hij had zijn zonden aan zijn vader beleden, en trachtte nu een beter leven te leiden. Ik besloot om dien avond met hem mee te gaan.

Nooit zal ik vergeten hoe vriendelijk ik ontvangen werd toen ik dien avond met Beta bij de deur van den heer Wagner (zoo heette de vriend in wiens huis de samenkomst plaats vond) aanklopte. Hij zeide tot mij: „Kom zoo dikwijls als gij wilt; huis en hart staan altijd voor u open”. Wij zaten neder

en zongen een lied. Toen viel een zeker broeder Kayser op de knieën en bad ernstig om een zegen op ons samenzijn. Deze broeder Kayser werd later een zendeling naar Afrika in verband met het Londensche Zending Genootschap. Dat vallen op de knieën maakte op mij een diepen indruk, want ik had nog nooit iemand op zijn knieën zien bidden, en nog minder had ik het ooit zelf gedaan. Bij de openbare eerediensten staan wij altoos om te bidden. Daarna las de heer Kayser een hoofdstuk uit den Bijbel en een gedrukte preek voor, want niemand werd in Pruisen toegelaten te preeken dan alleen geordende leeraren. Daarna zongen wij andermaal, en de heer Wagner ging in het slotgebed voor. Terwijl hij bad kwam bij mij de gedachte op: Ik kan zoo schoon niet bidden, hoewel ik een geleerde jonge man ben, en hij slechts een ongeletterde ambachtsman. Al de verrichtingen van dien avond waren mij iets vreemds en aangenaams. Ik was gelukkig, doch, als iemand mij had gevraagd om de reden ervan, zou ik het hem niet hebben kunnen noemen. Toen wij op weg naar huis waren zeide ik aan Beta: „Al onze vroegere genietingen zijn als niets in vergelijking met de ondervindingen van dezen avond”.

Of ik op mijn knieën viel toen ik naar mijn kamer was teruggekeerd, dat weet ik niet, maar dit weet ik, dat ik gerust en gelukkig op mijn bed lag. Ik heb niet den minsten twijfel dat de genadige God

op dien avond een genadewerk in mijn hart begon, en dat ik vreugde in mijn ziel ondervond, zonder dat er juist een diepgaand gevoel van zonde was, en terwijl er nog bijna geen kennis van den weg der zaligheid bestond. Die avond was in werkelijkheid het keerpunt van mijn leven,

Dat leven werd nu een geheel ander. Al mijn zonden werden wel niet dadelijk afgelegd, maar aan mijn oude makkers zeide ik vaarwel, en de zondige gewoonte van onwaarheden te vertellen werd opgegeven, hoewel ik na dien tijd nog enkele malen mij aan leugentaal schuldig maakte. Ik leefde niet meer, zooals vroeger, in de zonde, en ofschoon ik nog ettelijke malen in grove zonden verviel, geschiedde dit nooit zonder een diep gevoel van droefheid en waarachtig berouw. Ik las de Schriften, bad dikwerf, had de broederen lief, ging geregeld naar de kerk, en nu wel door de rechte drijfveeren bewogen, en verklaarde door mijn handelwijze dat ik mij aan den kant van Christus had geschaard, ondanks den spot van mijn mede-studenten.

Toen deze groote verandering in mijn leven plaats vond, was ik juist bezig aan het vertalen van een roman uit het Fransch in het Duitsch. Ik hoopte daardoor zooveel geld te maken dat ik in staat zou zijn om een reis naar Parijs te doen. Ik voltooide het werk, maar de Heer legde mij zooveel struikelblokken in den weg, dat ik het manuscript ervan

nooit kon verkoopen Uiteindelijk bracht God mij ertoe om te zien dat de strekking van het geheele boek zondig was, en toen dit mij duidelijk werd besloot ik het manuscript te verbranden.

Niet lang na mijn bekeering begon ik veel te lezen omtrent het zendingwerk dat de christelijke kerk in alle deelen van de wereld doet, en de begeerte ontbrandde in mijn hart om ook zendeling te worden. In dezen tijd ontmoette ik een jongen broeder, Hermann Ball, die de zoon was van rijke ouders, en zelf een geleerde man was, en die toch, door de liefde van Christus bewogen, zich naar Polen had begeven om aldaar onder de Joden te arbeiden. Zijn voorbeeld trok mij sterk aan. Ik begon mijzelf met hem te vergelijken, en het gevolg was dat ik mij geheel en al aan God wijdde, waardoor de vrede Gods mijn hart vervulde.

Nu ging ik mijn vader zien ten einde zijn verlof te hebben om mij als zendeling te laten opvoeden, want zonder zijn toestemming zou geen zending seminarium mij hebben ontvangen. Tot mijn groote droefheid was mijn vader over mijn besluit zeer ontevreden, en weigerde beslist zijn toestemming. Hij verweet het mij dat ik van mijn voornemen om een Luthersche predikant te worden, afgeweken was, en zeide dat hij aan mijn opvoeding zooveel kosten had besteed omdat hij hoopte bij mij te komen inwonen als ik eens mijn eigen pastorie had. Eerst

werd mijn vader zeer boos, maar toen ik door Gods hulp standvastig bij mijn besluit bleef, begon hij met tranen mij te smeeken. De Heer had het mij echter duidelijk gemaakt dat Hij mij op een andere plaats dan een Duitsche pastorie wilde gebruiken, en, hoe zwaar het mij ook viel, moest ik mijn vader teleurstellen.

Ik moest nog twee jaren aan de universteit doorbrengen, en ik had nu meer dan ooit behoefte aan geld. Ik had echter geen vrijmoedigheid om ondersteuning van mijn vader te verwachten, daar ik nu tegen zijn zin mij aan zendingswerk ging wijden. Ik besloot derhalve om geen geld meer van hem te vragen of te nemen, en de Heer gaf mij genade om getrouw bij dit besluit te blijven. God zorgde voor mij. Er waren te Halle eenige jonge Amerikanen die de Duitsche taal wilden leeren. Dr. Tholuck, de vrome Professor, verwees hen naar mij, en de betaling die ik ontving was voldoende om in mijn geringe behoeften te voorzien.

Bij een andere gelegenheid had ik behoefte aan geld, en ik besloot aan een rijke dame in Frankfort te schrijven, vragende om een klein bedrag van om trent £ 5 te mogen leenen. Terwijl ik aan het schrijven was, kwam bij mij de gedachte op dat mogelijk deze vrouw nog niet een geloovige was, en ik voegde derhalve aan mijn brief eenige regels toe, waarin ik haar den weg der zaligheid duidelijk maakte.

Over eenigen tijd ontving ik op zekeren dag een pakje, waarin ik tot mijn blijdschap de juiste som vond waarom ik gevraagd had. In het pakje lag een briefje verborgen waarin ik, onder meer, deze woorden las:

„Uw brief aan Mevrouw B. is toevallig in mijn handen gekomen. Omtrent het karakter en de verblijfplaats van die dame hebt gij het mis. Maar om in een geringe mate u in uw verlegenheid te helpen, zend ik u het ingesloten bedrag, waarvoor gij niet de onbekende geefster maar den Heer danken moet, die het hart als waterstroomen neigt.

Een aanbiddere van den Heiland Jezus Christus”.

Op deze wijze voorzag God andermaal in mijn tijdelijke behoeften, tot mijn beschaming en tot versterking van mijn vertrouwen op Hem.

Intusschen bleef ik bij mijn besluit om zendeling te worden. Ik bood mij aan bij het Berlijnsche Zending Genootschap, doch zij konden mij niet aannemen, omdat ik de toestemming van mijn vader niet verkrijgen kon. Meer dan een jaar later vernam ik dat een Engelsch Genootschap zoekende was naar een man om naar Bucharest — meer dan duizend mijlen van Halle verwijderd — te gaan, om onder verwaarloosde Duitschers te arbeiden. Ik ging naar Dr. Tholuck, die gevraagd was om een man te benoemen, en bood mijzelf aan, en tot mijn verwondering gaf mijn vader ditmaal zijn toestemming.

Maar kort daarna brak er een oorlog los tusschen Rusland en Turkije, en het plan om naar Bucharest te gaan moest worden opgegeven.

Inmiddels echter kwam er een verzoek van Dr. Tholuck om mij te geven aan zendingswerk onder de Joden, en nadat ik erover nagedacht en gebeden had, bood ik mij bij hetzelfde Engelsche Genootschap aan, dat mij voor werk te Bucharest had aangenomen. Het Bestuur van dat Genootschap stelde als voorwaarde dat ik voor zes maanden naar Engeland zou komen, om aldaar in één van hun opleidingsscholen voor mijn werk te worden bekwaamd. Daar ik reeds zooveel jaren aan de studie had gewijd, en ook mijn cursus aan de universteit voltooid had, was dit voor mij een teleurstelling. Maar na over de zaak te hebben nagedacht, besloot ik ook aan deze voorwaarde te voldoen en naar Londen te gaan.

Er was echter een hinder in den weg. Elke onderdaan van het rijk van Pruisen is verplicht drie jaren lang militairen dienst te verrichten, tenzij hij door den Koning zelf daarvan ontslagen wordt. Ik hoopte dat ik verschoond zou blijven, daar ik voornemens was een zendeling te worden, en in het geval van zendingen in den regel een uitzondering werd gemaakt. De pogingen van mijn vrienden, echter, om mij van den militairen dienst vrij te krijgen, mislukten. Ik wist nu niet wat ik doen zou. Intusschen werd ik zeer krank. Opnieuw deden mijn

vrienden aanzoek bij de hooge ambtenaren om mij van mijn verplichting tot dienst te ontslaan, doch andermaal tevergeefs. Ik moest mij inschrijven als soldaat. Maar ziet, toen er geen hoop meer was dat ik verschoond kon worden, werd ik door den militairen dokter onderzocht, en verklaard onbekwaam te zijn om militairen dienst te verrichten. De generaal aan wien dit werd gerapporteerd schreef eigenhandig de noodige ontslag-papieren uit, en ik was vrij om naar Engeland te gaan en mijn werk onder de Joden te beginnen.
